

Univerzita Palackého v Olomouci

Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

Bakalářská práce

Ondřej Stach

Husova kritika církve a svatokupectví

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a použil jen uvedenou literaturu a zdroje.

V Olomouci dne

Ondřej Stach

Poděkování:

Děkuji PhDr. Petru Zimovi, Ph.D., za odborné vedení bakalářské práce, poskytování rad a materiálových podkladů k práci. Dále bych chtěl poděkovat své rodině za podporu při studiu i práci.

Obsah

Úvod.....	5
1 Společenská a duchovní situace v Čechách v době Husově	6
2 Stěžejní životní události Jana Husa	11
3 Husovo pojetí církve.....	15
4 Husova kritika svatokupectví.....	23
5 Vybrané náboženské názorové shody mistra Jana Husa a Petra Chelčického.....	31
6 Využití tématu ve výuce občanské výchovy a společenských věd	33
Závěr.....	35
Prameny a literatura	36
Internetové zdroje	37
Anotace	38

Úvod

V Českých zemích asi neexistuje nikdo, kdo by neslyšel o jménu mistr Jan Hus a nevěděl, kdo to byl. Patřil mezi zásadní postavy, které ovlivnily vliv českých dějin a jeho upálení se stalo jednou z příčin husitských válek. Z dnešního pohledu ho můžeme vidět jako člověka, který si stál za svým názorem a učením až do svého tragického konce.

V anketě, kterou pořádala česká televize se jménem Největší Čech, kdy lidé volili člověka, který se narodil v Čechách, na Moravě nebo ve Slezsku a výrazně ovlivnil život na tomto území si ho česká společnost zvolila na sedmém místě.¹ Což znamená, že ho česká společnost bere jako jednu ze svých stěžejních osobností, které ovlivnila chod dějin na tomto území.

Dodnes je Jan Hus uznáván i na univerzitní půdě, kdy na Karlově univerzitě doposud patří k jednomu z nejuznávanějších rektorů, kteří za dobu existence Karlovy univerzity na této akademické půdě působili.

O Husově životě jako takovém a celkově husitské době se můžeme dočíst především díky historikům jako byli Jan Sedlák nebo Jiří Kejř. V současnosti se tématikou Husa a husitství zabývá ještě historik František Šmahel, jehož dvě publikace na toto téma jsem také využil. Dále je v práci využito i jedné publikace a jednoho článku historika Petra Čorneje, který se rovněž husitstvím zabývá. Tito čtyři pánové patří k největším českým odborníkům na dobu husitství.

Cílem bakalářské práce je specifikovat historický kontext doby Husovy a ve zkratce jeho život. Dále nahlédnout do spisů a rozepsat hlavní Husovy myšlenky ze spisů „O Církvi“ a „O Svatokupectví“. V neposlední řadě je práce zaměřená na to, jak Husovy myšlenky ovlivnily jednoho z jeho nástupců, a to Petra Chelčického, který je považován za jednu z předních osobností české reformace. Na samotném závěru práce hodnotí, jak se v obsahu rámcového vzdělávacího programu vyučuje Jan Hus na druhém stupni základních škol a na středních školách.

¹ Česká televize: *Největší Čech* [online]. [cit. 2019-05-07]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1166142508-nejvetsi-cech/11434-vysledky/>

1 Společenská a duchovní situace v Čechách v době Husově

V době, kdy se narodil mistr Jan Hus, tedy okolo roku 1370, mluvíme v Českých zemích o době největšího rozmachu. U vlády je Karel IV., České země prosperují, a ještě před svou smrtí získává Karel IV. v roce 1373 Braniborsko. Nakonec 29. listopadu 1378 Karel IV. umírá na zápal plic a vlády nad českými zeměmi se ujímá Václav IV.²

Karel IV. měl blízký vztah k církvi. V síle a majetcích církve viděl podporu svých strategických ideálů. Můžeme to vidět například na zahájení stavby Svatovítské katedrály nebo královské kaple Všech svatých na Pražském hradě. Pro korunovační klenoty nechal Karel IV. také vybudovat hrad Karlštejn.³

Na začátku roku 1378 je zvolen nový papež Urban VI., který se nelíbil francouzským kardinálům a ti si zvolili za svého papeže Klementa VII.⁴ a 20. září 1378 nastává po celé Evropě duchovní krize vlivem rozkolu v papežství. Schylovalo se ke konci papežství a hrozil zánik církve jako celku a její rozdělení na velký počet malých církví. Ty by pak byly řízeny samotnými státy. V Českých zemích byl rozkol o to větší z důvodu konce Karla IV. a převzetím moci Václavem IV., což vyvolalo krizi ve státě. Vzájemná společenská a duchovní krize v našich zemích pomalu směřovala k začátku převratu.⁵

Rozkol v církvi znamenal rozdělení Latinské Evropy na dva tábory. Na klementisty, tedy země podporující papeže Klementa VII. mezi které patřily například Francie, Kastilie, Aragon a Skotsko. Dále na urbanisty země podporující papeže Urbana VI., kterými byly Anglie, Flandry, středoevropská a skandinávská království.⁶

České země se k podpoře Urbana VI. připojily jednoznačně 12. února 1379, kdy se král Václav IV. spolu s kurfiřty otevřeně projeví ve prospěch Urbana VI. na říšském sněmu ve Frankfurtu nad Mohanem. Sněm sice nedošel k oficiálnímu prohlášení, ale král a kurfiřti uvedli své vyjádření 27. února 1379, kde přislíbili svou oddanost papeži Urbanovi VI. Téhož roku, 6. března, byl papež uvítán v Praze, kdy byl uspořádán pochod městem na jeho počest a byl slavnostně přivítán obyvateli města Prahy.⁷

² Čapka, F. *Dějiny Zemí koruny České v datech*. Praha: LIBRI, 1998, s. 109-111.

³ Kadlec, J. *Přehled českých církevních dějin*. Praha: Zvon, 1991, s. 188-189.

⁴ Bartoš, F. M. *Čechy v době Husově 1378-1415*, Praha: Jan Laichter, 1947, s. 14.

⁵ Bartoš, F. M. *Čechy v době Husově 1378-1415*, Praha: Jan Laichter, 1947, s. 231.

⁶ SUCHÁNEK, Drahomír a Václav DRŠKA. *Církevní dějiny*. Praha: Grada, 2013, s. 345

⁷ Bartoš, F. M. *Čechy v době Husově 1378-1415*, Praha: Jan Laichter, 1947, s. 17-18.

Novým pražským arcibiskupem byl jmenován Jan z Jenštejna, který rovněž zastává funkci kancléře krále Václava. V létě roku 1380 postihl České země mor, který měl za příčinu úbytek obyvatelstva o 10-15 % a způsobil ještě větší sociální krizi v Čechách. Zvýšily se nezákonné aktivity, kdy hlavně na česko-moravsko-rakouském pomezí a Českomoravské vysočině působily skupiny lapků.⁸

V polovině roku 1382 vyzval papež Urban VI. krále Václava IV., aby vykonal cestu do Říma a nechal se jím korunovat na římskoněmeckého císaře. V červenci toho roku dorazilo do Prahy francouzské královské poselstvo. Usilovalo o dokázání dvoru Václava IV., že papež Urban VI. byl neplatně zvolen a že jediný právoplatný papež je Klement VII. Nakonec se to částečně povedlo, protože Václav zrušil svou korunovační cestu do Říma.⁹ To vyvolalo první konflikt mezi arcibiskupem Janem z Jenštejna a králem Václavem IV., protože Jan byl velkým podporovatelem Urbana VI.

V červnu roku 1384 byl arcibiskup Jan z Jenštejna zbaven Václavem IV. kancléřského úřadu. Setrval však v širší králově radě i když jeho setkání s králem byly už spíše náhodná. Arcibiskup v Čechách tvořil po králi největšího feudála a nejvyššího zástupce duchovní moci v Čechách.¹⁰

V prosinci 1386 umírá Václavovi IV. jeho žena královna Johanna, a tak český král uzavírá nový sňatek s princeznou Žofíí, která později byla přátelsky nakloněná Janu Husovi. Roku 1391 byla založena Betlémská kaple a později v roce 1394 byla dokončena.¹¹

Roku 1392 se arcibiskup Jan z Jenštejnu snažil, aby král Václav IV. upustil od ničení církve a nařkl ho před svědky. To se pochopitelně králi Václavu IV. nelíbilo a mělo to úplně opačný výsledek, než který arcibiskup Jan z Jenštejnu očekával. Tato stížnost Jana se skládala ze třinácti bodů a útočila na krále a celou světskou moc v Čechách.¹² Vše vyvrcholilo volbou kladrubskeho opata, kterého arcibiskup Jan z Jenštejnu zvolil se svým generálním vikářem Janem z Pomuku mnicha Olena. Král měl s tímto opatstvím jiné plány. Po smrti starého opata chtěl udělat svrchované samostatné opatství, tím oslabit pražskou diecézi. Volba se mu tedy nelíbila. A skončilo to 23. března 1393 mučením arcibiskupových spolupracovníků a nechvalně známému svržení Jana z Pomuku z mostu do Vltavy. Jan z Pomuku byl mučen údajně

⁸ Čapka, F. *Dějiny Zemí koruny České v datech*. Praha: LIBRI, 1998, 112 s.

⁹ Čapka, F. *Dějiny Zemí koruny České v datech*. Praha: LIBRI, 1998, 113 s.

¹⁰ POLC, Jaroslav V. *Svatý Jan Nepomucký*. 2. vyd., (Ve Zvonu 1.). Praha: Zvon, 1993, 184 s.

¹¹ Čapka, F. *Dějiny Zemí koruny České v datech*. Praha: LIBRI, 1998, 114 s.

¹² POLC, Jaroslav V. *Svatý Jan Nepomucký*. 2. vyd., (Ve Zvonu 1.). Praha: Zvon, 1993, 201-204 s.

samotným králem, natažený na skřípec a pálen v bocích. Poté byl svázaný a s roubíkem hozen do Vltavy, kde se utopil.¹³

V roce 1394 byl král Václav IV. uvězněný panskou šlechtou pod vedením jeho bratrance markrabím Joštem v okolí Králova Dvora u Berouna. Král byl převezen do Prahy, kde byl Jošta zvolen starostou-vladařem českých zemí. To se nelíbilo bratru Václava IV. Janu Zhořeleckému a vyhlásil odboj proti vzbouřené šlechtě a usadil se v Kutné Hoře, která po Praze znamenala druhé největší město království a hlavní finanční zdroj moci. Brzo se okolo Jana seskupilo nemalé vojsko připravené táhnout na Prahu. Jošta uprchl i s králem Václavem IV. z Prahy do Horních Rakous. Pokračovalo to pleněním až se nakonec domluvilo příměří a král Václav IV. byl propuštěn za podmínek vydání zástavy hradů panské šlechtě. Václav IV. po propuštění toto nesplnil a zbavil Jana Zhořeleckého veškerých pravomocí a vyhnal ho od královského dvora.¹⁴

Vše vyvrcholilo směškou konfliktů mezi Václavem IV. a Zikmundem, podporovaného markrabětem Joštem a Albrechtem IV., které skončily opětovným uvězněním Václava IV. ve Vídni v roce 1402. Václavovi se povedlo prchnout ze zajetí až roku 1403 a při svém návratu do království definitivně svrhl vládu Zikmunda v království. Jošt se přiklonil na stranu Václava IV. a byl jmenován jako hejtman Českého království, později i jako pán Moravy.¹⁵

V dalším období se přiosťovalo především v církevních věcech. Roku 1403 byly na Karlově univerzitě v Praze odsouzeny Viklefovy články. Proti tomu se postavila většina českých mistrů včetně Jana Husa i s podporou pražského arcibiskupa Zbyňka z Házmburka. Čeští mistři to brali jako útok mistrů tří národů, tedy většiny na univerzitě, proti českému reformnímu křídlu univerzity.¹⁶

Čeští mistři nesli tuto porážku velmi špatně, a proto se až do roku 1408 stáhli. Během těchto let si získávali kázáními a vystupováním náklonost českého obyvatelstva. Kdy se jim nepovedlo získat podporu jenom běžného lidu, ale i předních českých státníků včetně krále Václava IV.

Na počátku roku 1408 byla pozice reformní skupiny v Čechách už ukotvena a s výměnou staroměstské rady, kdy povětšinou německá rada byla vyměněná za z většiny českou radu mohla reformní česká skupina přejít do útoku. Arcibiskup Zbyněk z Házmburka

¹³ POLC, Jaroslav V. *Svatý Jan Nepomucký*. 2. vyd., (Ve Zvonu 1.). Praha: Zvon, 1993, 221-239 s.

¹⁴ Bartoš, F. M. *Čechy v době Husově 1378-1415*, Praha: Jan Laichter, 1947, s. 120-142.

¹⁵ Čapka, F. *Dějiny Zemí koruny České v datech*. Praha: LIBRI, 1998, 116-118 s.

¹⁶ Čapka, F. *Dějiny Zemí koruny České v datech*. Praha: LIBRI, 1998, 118 s.

přestal podporovat Husa a reformní skupinu z důvodu, že to bylo v rozporu s papežem. Arcibiskup si nadobro vybral jemu nadřazený duchovní úřad a uvalil zákaz konání kněžských úkonů mistry.¹⁷

Spory mezi národy na univerzitě vyvrcholily 18. ledna 1409, kdy král Václav IV. vydal dekret kutnohorský, kterým změnil úplně poměry hlasů na univerzitě české menšiny ku ostatním třem národům. Toto se především německým mistrům nelíbilo a opustili univerzitu. Tento krok udělal Václav IV., aby měl podporu univerzity na koncilu v Pise svolaného na březen téhož roku a sliboval si pod tím zisk římskoněmeckého trůnu. V březnu téhož roku byl na koncilu v Pise zvolený nový papež Alexandr V., takže ve světě nastalo už trojpapežství.¹⁸

Dne 20. prosince 1409 vydal nově zvolený papež z Pisy, Alexandr V., papežskou bulu proti Viklefovým článkům a tato bula zakazovala i kázání v soukromých kaplích. Pražský arcibiskup Zbyněk z Házmburka už tehdy plně uznával papeže Alexandra V. a vyzval v roce 1410 o vydání Viklefových knih a později je i spálil. Dále vyhlásil na Husa a jeho společníky klatbu. Později v roce 1411 arcibiskup Zbyněk z Házmburka zemřel.¹⁹

Jako zlom v podpoře reformní skupiny králem můžeme brát odpustkové aféry v roce 1412, kdy papež Jan XXIII., který nahradil zemřelého papeže Alexandra V., vydal bulu, která podněcovala křesťany, aby si kupovali odpustky. Zde se rozešel Hus a jeho reformní stoupenci i s králem Václavem IV., protože král měl slíbený zisk z odpustků tak je podporoval. Husovi stoupenci proti odpustkům vystupovali a skončilo to popravou tří studentů, kteří veřejně proti odpustkům vystupovali. Tato poprava proběhla na popud krále Václava IV.²⁰

Pomyslně ukončit pak můžeme tuto kapitolu historie v době Husově Kostnickým koncilem, který trval od roku 1414 do roku 1418. Na tomto koncilu se vyřešilo trojpapežství abdikací všech tří papežů a nástupem nového papeže Martina V., ale také zde byl upálen mistr Jan Hus a Jeroným Pražský za své názory a podporu Viklefa. Jeroným Pražský také neodvolal a hlásil se k Viklefovým myšlenkám i na hranici.²¹

¹⁷ ČORNEJ, Petr. *Velké dějiny země Koruny české: Svazek V. 1402-1437*. Praha: Paseka, 2000, 115-116 s.

¹⁸ Čapka, F. *Dějiny Země koruny České v datech*. Praha: LIBRI, 1998, 119 s.

¹⁹ ČORNEJ, Petr. *Velké dějiny země Koruny české: Svazek V. 1402-1437*. Praha: Paseka, 2000, 133-138 s.

²⁰ ČORNEJ, Petr. *Velké dějiny země Koruny české: Svazek V. 1402-1437*. Praha: Paseka, 2000, 139-141 s.

²¹ ŠMAHEL, František. *Odkazy pokrokových osobností naší minulosti: Jeroným Pražský*. 1. Praha: Svobodné slovo, 1996, 187-189 s.

Události Kostnického koncilu ještě silněji pobouřily už tak nenávistivou náladu v Čechách vůči církvi. Roku 1419 po smrti krále Václava IV. a nástupu Zikmunda na trůn se nastartovaly na další roky husitské války v českých zemích.

2 Stěžejní životní události Jana Husa

O počátcích Husova života není zachovaných dost věrohodných pramenů. Přesný rok Husova narození se nedá určit, ale s jistotou můžeme říct, že se Hus narodil nejspíše na počátku 70. let 14. století a narodil se v jihočeském Husinci. Rovněž se Hus nenarodil do bohaté rodiny a příležitost později se uplatnit v životě mu umožnil nejspíše místní farář, který ho vedl ke čtení a psaní. Později se přesunul do Prahy za studiem. Zpočátku věřil, že studium rychle dokončí a získá bohatství a úctu. Těchto svých myšlenek později litoval vzhledem k tomu, co učil. Vzdělání se tehdy skládalo ze dvou titulů. Bakalářského a poté mistrovského. Hus dokončil bakalářské studium roku 1393. Později roku 1396 získal i mistrovský titul. Poté musel z povinnosti dva roky působit na mateřské fakultě jako mistr. Po uplynutí této doby tedy okolo roku 1398 měl na výběr, zda na fakultě zůstane jako plnohodnotný mistr nebo půjde jinam. Jelikož byl Hus v roce 1398 na kněze ještě mladý, tak se rozhodl pokračovat na univerzitě jako mistr a rovněž začal studovat na teologické fakultě. V zimním semestru na přelomu roku 1398/1399 byl i zvolen za český národ do čtyřčlenné zkušební komise k bakalářským zkouškám. Později promoval i bakaláře jako byli Jeroným Pražský nebo Matěj z Knína.²²

Někdy v tomto období se v Praze objevily Viklefovy spisy. Jan Viklef byl anglický filozof z jehož učení vycházel Hus ve svých spisech. Viklefovi spisy byly v Oxfordu odsouzeny už v roce 1381, ale zajímavostí je, že do Prahy se dostaly až o patnáct let později. Poté co se spisy dostaly do Prahy, tak hodně profesorů z artistické fakulty si je chtělo v rámci rozšíření svých obzorů a učení nových věcí přečíst včetně Jana Husa. V oné době, kdy výtisk do Prahy dorazil, tak byl problém s opisy tohoto spisu. Proto si Hus musel sám opsat tyto spisy, které předtím neznal. Svědčí o tom jeho osobní glosy, které jsou součástí jim vytvořeného opisu.²³

Mistr Jan Hus si poté vybral dráhu kněze, protože to v té době bylo běžné. Na univerzitě nebylo tolik peněz a vysvěcení na kněze v té době znamenalo další přísun financí. Není přesně zjištěno, kdy byl Hus vysvěcen na kněze, ale mělo by to být někdy okolo roku 1400. Ze začátku kázal v kostele svatého Michala. Při kázáních poučuje věřící ve smyslu mravním a už také vystupuje proti nedostatkům duchovních.²⁴ V roce 1401 byl dokonce Hus zvolen děkanem artistické fakulty a svůj úřad vedl rok. Po tomto období se v roce 1402 volil správce a kazatel Betlémské kaple. Hus opět uspěl z důvodu svých dřívějších kázání v kostele svatého Michala.

²² ŠMAHEL, František. *Jan Hus: život a dílo*. Praha: Argo, 2013, 13-23 s.

²³ ŠMAHEL, František. *Jan Hus: život a dílo*. Praha: Argo, 2013, 37-45 s.

²⁴ SEDLÁK, Jan. *M. Jan Hus*. V Praze: nákladem Dědictví sv. Prokopa, 1915, XIII, 82-88 s.

Povinností správce kaple bylo kázat lidu v češtině. Poté co Hus přijal funkci správce kaple se jeho situace dost zlepšila a už se tolik nemusel bát o finanční existenci.²⁵

V tomto období si nový arcibiskup pražský Zbyněk Zajíc z Házmburka našel oblibu v Janu Husovi. Hus mohl nerušeně studovat teologii i kázat. Nový arcibiskup vypadal že je příznivě nakloněný církevním reformám.²⁶ Tuto podporu a náklonost arcibiskupa k Husovi můžeme vidět třeba na příkladu, že v roce 1404 ho pověřil kázáním na paměť Karla IV. Tohle byl obrovský projev cti, neboť se jednalo o kázání v kostele sv. Havla pro především duchovenstvo a univerzitní kolegy. Téhož roku Hus dokončil první stupeň bakalářského studia na teologické fakultě, po němž byl jmenován jako takzvaný *cursor*. Poté nastoupil na pokračující studium na teologické fakultě na takzvaného *bacalarius formatus*, kde se měl především zabývat rozborem díla *Sentenci* Petra Lombarda. Toto studium nakonec Hus nedokončil v důsledku Kutnohorského dekretu a odchodu mistrů a některých studentů tří cizích zemí z univerzity. V roce 1408 už začínají převládat názory proti Husovi a jeho kázáním. Pražští faráři toho roku poslali arcibiskupovi stížnost, kde si stěžovali na nevhodné kázání v Betlémské kapli a bylo to cíleně myšleno proti Janu Husovi. Hus všechna obvinění popřel a arcibiskup tyto první žaloby proti Husovi nechal bez pozornosti.²⁷

O rok později, tedy roku 1409, se už začal nadobro přirostřovat celý věroučný spor. Papež vydal nařízení, aby mu byly odevzdány všechny Viklefovy spisy k přezkoumání a ve své podstatě byla toho roku vydána klatba na všechny přívržence tohoto učení. Na začátku tohoto roku král Václav vydal kutnohorský dekret, který zásadně měnil poměr hlasů na univerzitě. Před dekretem měla univerzita složení hlasů tak, že každý národ měl jeden hlas. Všechny národy kromě českého nepodporovaly Václava IV., tak Václav IV. vydal dekret a jedním z propagátorů dekretu byl právě Jan Hus. Dekret změnil úplně hlasování a český národ měl po vydání dekretu tři hlasy a ostatní národy dohromady jenom jeden. Znamenalo to odliv zahraničních mistrů i studentů, ale spory mezi českými příznivci církevního učení a viklefisty zůstaly. Tyto události vynesly Jana Husa na podzim tohoto roku až do funkce rektora univerzity.²⁸

Kritickým rokem pro Husa byl rok 1410. Papež Alexandr V. roku 1409 vydal bulu, která zakazovala Viklefovy spisy, aby je nikdo neučil a nikdo je nehájil, pokud nechce být pokládán za kacíře. Rovněž k tomu platil zákaz kázání v soukromých kaplích, který zabránil Husovi

²⁵ ŠMAHEL, František. *Jan Hus: život a dílo*. Praha: Argo, 2013, 49-52 s.

²⁶ KEJŘ, Jirí. *Jan Hus známý i neznámý: (resumé knihy, která nebude napsána)*. Praha: Karolinum, 2009, 60 s.

²⁷ ŠMAHEL, František. *Jan Hus: život a dílo*. Praha: Argo, 2013, 58-66 s.

²⁸ KEJŘ, Jirí. *Jan Hus známý i neznámý: (resumé knihy, která nebude napsána)*. Praha: Karolinum, 2009, 60-64 s.

kázat, ale Hus i přes zákaz nadále kázal v Betlémské kapli. Rovněž byl arcibiskup Zbyněk pověřen papežem o sestavení komise ze čtyř mistrů teologie a dvou doktorů práv, aby posoudili a prozkoumali spisy a články Viklefovy. Tato bula došla do českých zemí až v roce 1410. Bula měla zastavit viklefství a byla směřována obecně, ale v Čechách si většina vzdělaných lidí odvodila, že má být mířena proti Husovi a Betlémské kapli, takže vzbudila velké protesty proti papeži. Posouzení mistrů teologie a doktorů práv nakonec vedla k spálení knih Viklefových.²⁹

Za počátek Husova procesu můžeme brát odvolání Husa s dalšími členy univerzity a studenty v roce 1410 proti nařízení arcibiskupa Zbyňka z Házmburka o pálení knih. Současně napadají bulu papeže Alexandra V. Odvolávali se k novému papeži Janu XXIII., ten však nebral ohled na jejich odvolání a 18. července na Husa a jeho společníky uvalil klatbu. Jan Hus byl papežem Janem XXIII. předvolán před jeho soud. Hus se k soudu nedostavil. Hus měl velkou podporu krále Václava IV., který ho bránil před církevní mocí a došlo k mnoha diplomatickým sporům mezi světskou a duchovní mocí. Situace došla tak daleko, že arcibiskup Zbyněk z Házmburka roku 1411 vyhlásil interdikt nad celou Prahou. Ovšem král Václav IV. tento interdikt nerespektoval a přikázal pod pohrůžkou ztrátou lén, aby ho nerespektoval nikdo. Hus poté vystupoval v Betlémské kapli s kázáními zesměšňujícími tento interdikt i arcibiskupa, kdy arcibiskup nakonec interdikt odvolal a nedlouho poté zemřel.³⁰ Po Husových výstupech proti odpustkům roku 1412, kdy napadl papežovu odpustkovou bulu a nazval ho antikristem, tak nad ním byla ztížena klatba novým soudcem. Hus se proto přesunul z Prahy na venkov na Kozí Hrádek, kde se věnoval hlavně psaní spisů, kdy dopsal s největší pravděpodobností spis O církvi. Hus se dopustil porušení mnoha církevních nařízeních, a to vše přispívalo k jeho obžalobě.³¹ Závěr svého působení na venkově strávil na hradě Krakovec.

Dostáváme se do roku 1414, kdy začíná Kostnický koncil a Hus je předvolán, aby se hájil. Na cestu na tento koncil dostat od římského císaře Zikmunda císařský glejt, který ho měl chránit po celou dobu cesty na koncil. Zikmund dal Husovi glejt z důvodu, že na koncilu měl vlastní zájmy, které potřeboval vyřešit. Nepočítal však, že glejt slouží jako ochrana hlavně proti moci světské nikoliv duchovní. Tak byl Hus po svém příjezdu roku 1414 na koncil po pár dnech uvězněn. Ačkoliv se to Zikmundovi nelíbilo, tak pod hrozbou skončení koncilu s tím nakonec nic neudělal a nechal Husa v žaláři. Církev si chtěla sama soudit kacíře. Hus měl být pro koncil

²⁹ SEDLÁK, Jan. *M. Jan Hus*. V Praze: nákladem Dědictví sv. Prokopa, 1915, XIII, 165-170 s.

³⁰ ŠMAHEL, František. *Jan Hus: život a dílo*. Praha: Argo, 2013, 99-107 s.

³¹ KEJŘ, Jiří. *Jan Hus známý i neznámý: (resumé knihy, která nebude napsána)*. Praha: Karolinum, 2009, 65-66 s.

jenom vedlejším bodem, hlavní body koncilu byly: sjednocení církve, otázky věroučné a církevní reforma.³²

Po uvěznění byl Hus v žaláři zpovídán ze svých opisů Viklefových článků. Z pětačtyřiceti článků Viklefových Hus na dvaatřicet odpovídá negativně. K překvapení komisařů na deset odpovídá, že by mohly být pravdivé a u tří je ani nepotvrzuje ani nepopírá. Husovým stoupencům se moc tyto odpovědi nelíbily a vidí, že Viklefa popírá ve své podstatě. Poté Hus onemocněl a další výslechy se odložily. Tak jsou místo Husa vyslýcháni svědci a ti potvrdí žalobu. Po uzdravení při dalších výsleších chtěl Hus napravit zklamání jeho stoupenců a po prvním slyšení články přijímá. Církev ho však nemůže ještě nějak odsoudit, neboť slíbila císaři Zikmundovi, že Hus bude mít veřejné slyšení.³³

Z důvodu zmatků v trojpapežství, kdy dorazili na sněm i papež Řehoř XII. a papež Benedikt XIII. ustoupil Husův proces do pozadí a řešila se abdikace. Po vyřešení sporu ohledně papežství, však roku 1415 proces pokračoval. Hus měl první veřejné slyšení 5. června a zde se snažil ospravedlnit své učení. Hus zde odmítl odvolat.³⁴ Později po tomto slyšení se na sněm dostal obrovský pergamen z 12. května 1415 ověšený 250 pečetěmi české a moravské šlechty na podporu Husa. Zikmund na to nevzal ohledy a sněm pokračoval 18. června dalším slyšením. Hus dostal krátký čas na seznámení s tím, co se tam bude řešit a připravil se jenom na výpovědi svědků se kterými vesměs nesouhlasil. Sněm si po jeho zamítnutí svědeckví přiznal, že by články neodvolal, ale naopak se s nimi ztotožnil. To vše vyvrcholilo 20. června, kdy se Hus rozhodl definitivně neodvolat a jeho učení bylo sněmem definitivně zavrženo. Hus mohl očekávat upálení.³⁵

Vše vyvrcholilo 6. července, kdy už se nejednalo o slyšení a Hus nedostal možnost se vyjádřit, ale šlo jen o vynesení rozsudku. Auditor Husa obvinil z šíření Viklefova učení a přijímání tohoto učení. Toto učení bylo odsouzeno jako urážlivé a pobuřující, šířící bludy a nazváno kacířským. Odsoudil jeho spisy ke spálení a Husa usvědčil kacířem. Hus byl vyzván k odvolání učení a když neodvolal, tak byl zbaven kněžského úřadu. Potom byl odveden na hranici a naposledy vyzván pro odvolání svého učení. Po opětovném neodvolání byl upálen na hranici. Poté jeho popel i s hranicí byl naložen na vůz a vysypán do řeky Rýn, aby nebylo na světě místa kde by jeho přívrženci mohli uctívat jeho památku.³⁶

³² KEJŘ, Jiří. *Jan Hus známý i neznámý: (resumé knihy, která nebude napsána)*. Praha: Karolinum, 2009, 81 s.

³³ SEDLÁK, Jan. *M. Jan Hus*. V Praze: nákladem Dědictví sv. Prokopa, 1915, XIII, 320-326 s.

³⁴ SEDLÁK, Jan. *M. Jan Hus*. V Praze: nákladem Dědictví sv. Prokopa, 1915, XIII, 331 s.

³⁵ ŠMAHEL, František. *Jan Hus: život a dílo*. Praha: Argo, 2013, 214-216 s.

³⁶ SEDLÁK, Jan. *M. Jan Hus*. V Praze: nákladem Dědictví sv. Prokopa, 1915, XIII, 349-353 s.

3 Husovo pojetí církve

V následujících dvou kapitolách se práce zaměří na dva spisy Husa. Přesněji na spis „O církvi“ a „O svatokupectví“, které jsou význačné pro pochopení Husova myšlení. Celkové pochopení situace v Čechách a v Evropě a proč ony spisy tak pobouřily vrchní duchovní představitele a vedly k Husově smrti po Kostnickém koncilu.

Spis „O církvi“, jež zaopatřil úvodem Josef Hrabák je označován za nejdůležitější Husův spis, protože díky svému obsahu a bojovnosti se stal dědictvím celé evropské reformace. Díky tomu, že byl psán latinsky se stal nedostupným pro nevzdělanou vrstvu v českých zemích, ale z hlediska zahraničních čtenářů měl obrovskou hodnotu. Spis je publikací o společenských podobách a teoreticky vysvětluje, proč se Hus odmítá podřizovat papeži. Oba spisy, jak „O církvi“, tak „O svatokupectví“ napsal Hus především kvůli vyhlášení klatby a následného interdiktu, který mu zakázal kázat, tak chtěl lidu předat své myšlenky jinak než kázáním a zvolil formu psaní knih. Ve spisu Jan Hus vlastně vypověděl papeži poslušnost a tento počin zde teoreticky vysvětlil. Hus kritikou církve nepřímou napadal některá pravidla společenského řádu své doby, která se na církvi zakládala a které jí představovala. Spis se skládá z třiatvacesti kapitol a lze ho rozdělit na dvě části. První, mezi kapitolami jedna až deset, kdy napadá samou podstatu církve jako lidí, kteří jsou předurčení ke spáse. Druhou, mezi kapitolami jedenáct až třiatvacet, kde napadá především profesory teologické fakulty univerzity Karlovy a útočí na zásady církve vyjádřené v bule papeže Bonifáce VIII. z roku 1302. V díle jde vidět velká podobnost s Viklefovými spisy, kdy je absolutně zřejmě 23% díla Husa převzatých právě od Viklefa.³⁷

Církev obecná je podle Husa jedna jako je jeden počet všech předurčených a předzvěděných po celém světě. Rozdělil církev na tři části na církev bojující, spící a zvítězilou. Církev bojující jsou lidé, kteří jsou na cestě do nebeské vlasti. Nazývají se bojující, protože bojují Kristův boj proti tělu, světu a ďáblu. Církev spící jsou vyvolení, kteří čekají a trpí v očištění. V očištění si už nevyžadují blaženost, kterou díky milosti Boží si zasluhovali v životě. Pouze čekají v očištění na soud, který dojde v odměnu nebeské vlasti. Církev zvítězilá jsou ti, kteří vyhráli svůj souboj se satanem a stanuli v odpočinku v nebeské vlasti. Církev však dosáhne spasení pouze pokud zachová jednotu a v den soudu se ze všech tří částí stane jedna velká církev.³⁸ Kristus je nazýván hlavou církve, protože je nejdůstojnější osobou v lidském

³⁷ HUS, Jan. *O církvi*. V Praze: Nakladatelství československé akademie věd, 1965. 5-19 s.

³⁸ HUS, Jan. *O církvi*. V Praze: Nakladatelství československé akademie věd, 1965. 28 s.

druhu a udává údům pohyb a vnímání. Kristus je pravý Bůh a pravý člověk a církev jako jeho úd, která nemůže bez Krista jako své hlavy žít přirozeným životem. Údy dohromady vytvářejí tělo. Každý úd je potřebný dalšímu údu a pomáhají si navzájem ve svých úkolech. Údy se mají navzájem podporovat, a tak to má být i mezi údy církve. Méně ušlechtilé údy, které jsou k studu církve, tak jsou více utajeny. Tak je tomu i s opovržením hodnými údy skrze které se vyměšují výkaly církve.³⁹ Církev nemůže mít žádnou jinou hlavu než Krista, protože kdyby měla nějakého křesťana v čele, tak by obluda měla dvě hlavy, a to nepřísluší církvi, která musí mít jenom jednu hlavu. Kdyby se někdo nazval hlavou církve, tak by v tom případě musel být Kristus. Nebo kdyby byl hlavou církve nějaký křesťan, tak by se muselo připustit, že Kristus je jeho údem nikoliv hlavou. Tvrzení, že by byl nějaký křesťan hlavou církve je nemožné, protože už i apoštolové uznali, že jsou věrnými služebníky hlavy církve. V opačném případě by oponovali samotnému Bohu, který zvolil jako hlavu církve Krista. Církev je důležitějším tělem Kristovým než to lidské, které vydal na smrt.⁴⁰ Hus dále dělí křesťany na předzvěděné a předurčené. Předurčení jsou křesťané, kteří mají otevřené království nebeské a jsou údy církve. Žijí jako věrní křesťané a skutky naplňují přikázání Boží. Ti, kteří se narodili jako předurčení, tak i předurčenými zůstanou, tak jako pšenice zůstane vždy pšenicí. Předzvědění jsou křesťany, kteří jsou údy ďábla. A ti, kteří se v církvi nazývají největšími, tak jsou lakomí a světsky nadutí a podle Kristova evangelia se mají nazývat nejmenší.⁴¹

Dále se Hus dívá na církev jako celek. Jestli je církev římská onou církví obecnou. Církev lze vnímat ze dvou pohledů, jeden že hlavou církve je Kristus a všichni ostatní jsou údy jeho těla. Druhý pohled je, že hlavou církve je papež a jejím tělem jsou kardinálové. Toto Hus zpochybnil, že papežem a kardinály může být vlastně kdokoliv, nehledíc na to, jestli žijí dobrým nebo špatným životem. Církev nelze cenit podle císaře, který jí nabízí dary nebo podle papeže, který se pyšní svou nadřazeností a chlubí se. Jediná správná víra je tedy v Krista a jeho církev nikoliv v papeže jako hlavu a kardinály jako tělo. Jediný Kristus je hlavou církve a předurčení jsou současně jeho tělem a údy.⁴² Dále je třeba se podívat na Husův pohled na víru. Víra je pro něj stavebním kamenem ostatních ctností, kterými církev žije. Abychom opravdu věřili, je potřeba dvou věcí a to pravdy, která osvěcuje mysl a autority, která utvrzuje mysl. Pravda je to v co má věřící věřit a bránit to do smrti. Člověk, který chce být spasen, tak je pro něj důležité především aby byl věřící. Jedinou přirozenou autoritou církve je Kristus. Ti, kdo smrtelně hřeší,

³⁹ HUS, Jan. *O církvi*. V Praze: Nakladatelství československé akademie věd, 1965. 32-34 s.

⁴⁰ HUS, Jan. *O církvi*. V Praze: Nakladatelství československé akademie věd, 1965. 38-41 s.

⁴¹ HUS, Jan. *O církvi*. V Praze: Nakladatelství československé akademie věd, 1965. 46-49 s.

⁴² HUS, Jan. *O církvi*. V Praze: Nakladatelství československé akademie věd, 1965. 58-65 s.

tak nemohou mít víru. Kdo smrtelně hřeší, tak hřeší jenom z toho důvodu, že se mu nedostává víry. Ve víře je třeba se nechat vést pravdou, kterou vyslovil Bůh. Za tuto pravdu má člověk nasadit svůj život až k smrti. Není povinen věřit mimo Písmo výrokům svatých nebo papežským bulám, jedině že by se zakládali na Písmu nebo vycházeli jenom z Písma. Papež je jen člověk a může lhát pro neznalost pravdy. Bůh nemůže lhát a je třeba v něj věřit. Papež může být klamán i může klamat. Jinak se věří v Písmo svaté a jinak v bulu, která je člověkem vymyšlená. Bulám je dovoleno nevěřit a odporovat jim, když chválí nehodné lidi nebo je staví do čela nebo když z nich vychází lakota, jsou nepravdivé a omezují nevinné a odporují Božím přikázáním.⁴³

Při budování církve Kristus pronesl: „Na té skále zbuduji svou církev.“ Toto tvrzení nejčastěji využívají papežové a chtějí navodit pocit, že oni jsou tou skálou nebo základem na kterém církev stojí. To není pravda, protože církev vždy bude stát na Kristu. A ačkoliv byl třeba Petr pověřen správou církve po Kristu, tak se nikdy neopovážil nadřazovat se nad Krista. Jako vůdčí z apoštolů by se mohl nazvat hlavou církve, ale vždycky mu byl nadřazen Kristus. Petr byl vůdčí apoštol, protože měl tři důležité ctnosti: víru, pokoru a lásku. Proto ho Kristus po sobě ustanovil hlavním vůdcem a pastýřem a mimo jiné vynikal schopnostmi ke správě církve. To, že Petr přetrpěl mučednictví je zakořeněno právě v jeho ctnostech především ve víře. Pokorný křesťan se nechává vést Kristem, který především říká: „Já jsem cesta, pravda i život.“ Tedy Kristus je cesta, po níž chceme jít, kam chceme jít je Kristova pravda a kde chceme zůstat, protože Kristus je život.⁴⁴ Hus dále píše o tom, jakou dal Kristus moc svým zástupcům. Kristus nedal pouze jeden klíč od království nebeského svým zástupcům na zemi, ale dal jim klíče a s tím i moc, kterou může vykonávat každý jeho zástupce na zemi. Ona moc se dělí na dvě moci. Na moc kněžskou a na moc obecnou. Moc kněžská je mocí, kterou má kněz k provádění církevních svátostí, aby duchovně prospíval sobě, ale hlavně veřejnosti. Je mocí sloužit mše, rozhřešovat a udílet jiné svátosti. Obecná moc je mocí, kterou má každý křesťan a vládne jí skrze skutky milosrdenství na sobě nebo na jiných. Jedině Bůh může rozhřešit a odpustit hřích tomu kdo má být spasen dříve, než ho rozhřeší služebník církve. Takže služebník církve nemůže rozhřešit na zemi nikoho, pokud to dříve neučinil Bůh. Kristovi zástupci, kteří tedy na zemi rozvazují hříchy bez předchozího rozvázání Ježíšem Kristem, blouzní jako smyslu zbavení. Bůh je jediný, který ví, komu odpustit hřích a nerozhodne nikdy nespravedlivě. Kterýkoliv jeho zemský zástupce může kvůli hněvu nebo lakomství neodpustit hřích nevinnému i přestože se

⁴³ HUS, Jan. *O církvi*. V Praze: Nakladatelství československé akademie věd, 1965. 66-69 s.

⁴⁴ HUS, Jan. *O církvi*. V Praze: Nakladatelství československé akademie věd, 1965. 70-81 s.

pravdivě zpovídá, tak ho nesvázal ještě k vině. Podobně to může být i když někdo lživě přistoupí ke zpovědi a zástupce církve na zemi mu odpustí, tak to neznamená, že mu odpustil Bůh. Hřích je spravedlivě odpouštěn podle patřičného odčinění.⁴⁵

Kněží si dle Husa vykládají zákon, tak jak se jim to hodí, a hlavně aby z toho měli prospěch. Věci typu chudoba, pokora, tichost, snášlivost, čistota, námaha nebo trpělivost, které jasně mluví k následování Ježíše Krista, tak poupravují a doplňují svými vysvětlivkami ve svůj prospěch nebo je úplně zavrhnou. Lid by se měl postavit takové falešné moci, a ne jí otrocky naslouchat. Není to odporování Božímu nařízení, ale zastaven zneužívání moci. Ti, kteří zneužívají moc jsou svatokupci. Jediným veleknězem, který by měl být následován není římský velekněz, ale Ježíš Kristus. Neboť Bůh určil Krista jménem, které je nejdůstojnější bytí a aby každé koleno pokleklo před ním a anděli. Stejně jako matka Kristova, Jan Křtitel nebo apoštol Petr jsou lidmi a nemusí se podrobovat římskému veleknězi, neboť jsou spaseni a římský velekněz je nemůže ani rozvázat ani svázat. Papež Klement také přehnaně demonstroval svou moc ve své bule, když přikázal andělům, aby osvobodili duši poutníka z očiště, jenž zahynul na cestě do Říma pro odpustky a uvedli ho do nebeského království.⁴⁶ To bylo k první části knihy, kde Hus tedy kritizuje církev jako celek a samou podstatu církve.

V druhé části se Hus zaměřuje na prohlášení doktorů a útočí na bulu papeže Bonifáce VIII z roku 1302. Hus se k prohlášení doktorů vyjadřuje, kdy zmínění doktoři ve svém spise jako první bod uvádějí: „Hlavou církve římské je papež, tělem však sbor kardinálů.“ Slovo papež vychází se slova „pape“, které znamená obdiv a představuje obdivovanou svátost. V tomto významu tedy můžeme nazvat spíše Ježíše Krista za nejvyššího papeže. A proto Krista je třeba nazývat nejdůstojnější osobou církve a není žádný papež hlavou církve obecné. Hus zde tedy popírá výroky doktorů a staví se proti samotným doktorům, tak i papeži.⁴⁷ Druhým bodem doktorů je tento: „Sbor Kardinálů je tělem svaté církve římské.“ Samotným tělem však není jenom sbor kardinálů. Hlavou je Kristus a tělem církve jsou jednotliví předurčení jejími údy. Doktoři tedy učí o papeži jako hlavě církve a kardinálech jako tělu církve bez důkazů z Písma. Třetí bod doktorů zní: Papež je „zřejmý a pravý nástupce Petra, knížete apoštolů“. Na to Hus reaguje, že nikdo nenásleduje Krista nebo Petra, pokud je nenapodobuje v mravech. Aby člověk byl podobný Kristu musel by být pokorný, který nepřijímá světské pocty a světský zisk. Ale kardinálové i papež se staví proti Kristu svými mravy a životem. Čtvrtým bodem doktoři

⁴⁵ HUS, Jan. *O církvi*. V Praze: Nakladatelství československé akademie věd, 1965. 82-94 s.

⁴⁶ HUS, Jan. *O církvi*. V Praze: Nakladatelství československé akademie věd, 1965. 95-104 s.

⁴⁷ HUS, Jan. *O církvi*. V Praze: Nakladatelství československé akademie věd, 1965. 105-112 s.

říkají: „Kardinálové jsou zřejmí a praví nástupcové Kristových apoštolů.“ Vždyť „strom se pozná po ovoci“, jaké nese. Husovi dává za pravdu z těch třech bodů, které vyvrátil dříve, že je i tento mylný. Pátým výrokem doktorů je: „Ke správě církve na celém světě je třeba, aby takový úřad vždycky zastávali zcela zřejmí a praví nástupcové Petra, knížete apoštolů, a ostatních Kristových apoštolů.“ Nic není horšího a neškodí církvi tolik, jako když někdo jedná zvráceně a obhajuje si to jménem nebo stavem svátosti. Takového člověka se nikdo neopovází obvinít a vina se rychle vytrácí, neboť člověk, co je ve stavu svátosti je předmětem úcty. A podobně můžeme vyvrátit i šestý bod doktorů, který říká: „Na zemi se nemohou vyskytovat nebo býti takoví nástupci jiní než papež, který je hlavou, a sbor kardinálů, jenž je tělem církve římské.“ Bezpochyby stačí Kristus jako hlava církve a není důvod, aby ho někdo pozemský zastupoval, či nahrazoval. To že existuje papež není z vůle boží, ale z důvodu toho, že ho lidský faktor v podobě císaře Konstantina po třech letech ustanovil papeže. Takže se můžeme jenom domnívat nakolik je to vůle boží. Ustanovil ho, aby měl vládu nad čtyřmi stolicemi alexandrijskou, antiochijskou, jeruzalémskou a cařihradskou, jako nejvyšší kněží a nadřazen všem kněžím po celém světě. V době Kristově nebyli žádní kardinálové ani papež a postačovali chodu církve apoštolské dva řády duchovenstva diakonové a knězi. Takže je k otázce, zda v církvi jsou třeba kardinálové a papež, když sám Kristus stanovil diakony a kněze. V podstatě Hus rozdělil duchovenstvo do dvou skupin na duchovenstvo Kristovo a duchovenstvo antikristovo. Kristovo duchovenstvo se spokojuje dle Husa se svou hlavou Kristem a jeho zákony. Duchovenstvo antikristovo se velkou měrou opírá o zákony lidské a zákony antikristovy a navenek se snaží vystupovat jako duchovenstvo Kristovo a církve. Lid je jejich přetvářkou sváděn a naslouchá jim. Tím posiluje pozici vlastně něčeho, co Kristus neustanovil a řídí se to vlastními zákony.⁴⁸

V další části knihy Hus útočí ještě poměrně více proti doktorům univerzity, kdy jim sděluje, že s nimi nechce mít nic společného ve věcech víry, pokud své tvrzení nepodloží Písmem nebo rozumem. Doktorů pouze chtějí, aby Písmo nebylo soudcem a aby se věřilo jim. Dále chtějí, aby byl pouze papež soudcem ve všech sporech a ten kdo neuposlechne rozsudek papeže umřel tělesnou smrtí. Za to by se doktorů měli stydět, neboť ani Kristus nechtěl světsky soudit a neposlušného odsoudit k tělesné smrti.⁴⁹ Další věc, kterou doktorů uvádějí je o poslušnosti, kdy lidé mají poslouchat apoštolskou stolicí církve římské ve všem a se vším všudy. Poslušnost vidí jako důležitou ctnost. Ale podle Husa by měla být poslušnost pouze ke

⁴⁸ HUS, Jan. *O církvi*. V Praze: Nakladatelství československé akademie věd, 1965. 113-128 s.

⁴⁹ HUS, Jan. *O církvi*. V Praze: Nakladatelství československé akademie věd, 1965. 129-134 s.

Kristu, nikoliv k pozemským vůdcům, kteří říkají bludy. Neboť v Písmu je „Syn člověka nepřišel, aby mu bylo slouženo, ale aby sloužil“. Z toho vyplývá, že ti, kteří si nechávají posluhovat od jiných se tímto neřídí. Člověk by měl sloužit jedině Kristu. Poslušnost je někdy splnění příkazu, jindy rady a jindy prosby. Poslouchat tedy znamená splnit vůli druhého. Poslušnost lze rozdělit na duchovní, světskou a církevní. Duchovní je podle Božího zákona, světská je podle občanských zákonů, duchovní je podle kněžích církve bez výslovné autority Písma. Poslušnost se týká jak přikázání, tak evangelických rad. Rozdíl je v tom, že přikázání je Boží učení a v případě porušení je smrtelným hříchem. Rada zavazuje pouze pod trestem všedního hříchu. Takže kdo přikazuje má přikazovat podle daných zákonů, a ten kdo poslouchá má poslouchat pouze pokud to není proti vůli Boha.⁵⁰

Dále se Hus dívá na apoštolskou stolicí. Kdy doktoři uvádějí: „Nižší mají poslouchat apoštolskou stolicí církve římské a představené ve všem všudy, kde se nezapovídá čiré dobro nebo nepřikazuje čiré zlo, ale něco uprostřed mezi oběma“. Abychom pochopili, co je to apoštolská stolice, tak nejdříve si musíme uvědomit slovo „apoštol“, které znamená „od Boha poslaný“. Takže „apoštolský“ je výraz pro toho kdo jde cestou apoštola. Apoštolem je každý, kdo žije životem apoštola, a především šíří učení Krista. Pokud tak nečiní, tak je správně nazýván falešným apoštolem, či odpadlíkem. Když si to spojíme, tak apoštolskou stolicí může být nazýván život kněze, který žije životem apoštola. Je to autorita učit i soudit podle zákona Kristova. Špatně tedy sedí na stolici ti kdo dobrému učí, ale nechovají se podle toho, hůře ti kdo ani dobře neučí ani se nechovají podle toho, nejhůře ale ti kdo zakazují učit se dobrému a úplně nejhůře ti kdo špatně žijí a zakazují učit dobré a učí si své. Z toho Hus vysvětluje, proč se vzepřel v roce 1409 bule papeže Alexandra V., která zakazuje všem kazatelům, aby konali kázání, či jinak mluvili k lidu. To je v rozporu s Kristovými slovy, neboť Kristus chtěl, ať se káže evangelium všude. Hus se odvolal k papeži Alexandrovi, který však zemřel, a tak se pokusil odvolat k jeho nástupci papeži Janu XXIII. a ten mu také neposkytl slyšení, tak se odvolal k samotné hlavě církve k Pánu Ježíši Kristu. Kromě tohoto vzepření se Hus postavil i proti nařízení o odpustcích vydaných roku 1412 bulami papeže Jana XXIII. Papež totiž nemůže nařídit nic co je třeba všeobecně dodržovat, byť by to vedlo k vyvrácení zla a budování církve. Takže vzbouřit se proti papeži, který sejde z cesty víry, znamená poslouchat Krista. Takže není pravda, že kdekoliv je papež, tam je Řím. Kde je papež tam má Petrovu autoritu, ale nesmí odstupovat od zákona Kristova.⁵¹ Dále se Hus zaměřuje, v čem je nutné

⁵⁰ HUS, Jan. *O církvi*. V Praze: Nakladatelství československé akademie věd, 1965. 143-151 s.

⁵¹ HUS, Jan. *O církvi*. V Praze: Nakladatelství československé akademie věd, 1965. 152-166 s.

apoštolskou stolicí poslouchat. Některé věci jsou čiré dobro a některé čiré zlo. Čiré dobrou je víra, naděje, či láska. Čiré zlo jsou krádeže, rouhání, cizoložství a podobné věci. Mezi těmito věcmi jsou věci uprostřed. Ty nejsou ani dobré, ani zlé a jsou někde na pomezí mezi oběma. Jsou to půst, bdění, rozjímaní Písma a podobné skutky. Člověk by měl poslouchat pouze správné věci a měl by jedna ctnostně nikoliv neřestně.⁵² Žádná poslušnost prokázaná představenému nepřispívá k zásluze, jedině pokud směřuje k poslušnosti přikázání a rad Krista.⁵³

Na závěr knihy se Hus zaměřuje na klatbu, sesazení a interdikt. Hus zde vytahuje především ze spisu doktorů tuto větu: „A pražskému duchovenstvu nepřísluší posuzovat, zda klatba proti Mistru Janu Husovi je spravedlivá nebo nespravedlivá.“ Protože pokud chceme toto ustanovení poslouchat, tak přeci v každém případě musí být spravedlivé, nikoliv nespravedlivé. V tomto tvrzení doktorů lze vidět velký rozpor s jednáním i názorem pražského duchovenstva. Doktoři tvrdí, že klatba vůči Husovi je spravedlivá, protože se jedná o věci střední a v nichž je třeba projevit poslušnost evangeliu. A tito samí doktoři jsou pražské duchovenstvo, které je v rozporu. Takže závěr usvědčuje doktory ze lži. Klatba je vlastně vyobcování, což znamená zamezení osobního styku. Obecenství může být trojí. První je účast na božské milosti, druhá je účast na svátostech a třetí je účast na přímluvných modlitbách. Vedle těchto tří obecenství je jím i společenství, kde se setkávají dobří i zlí křesťané. Tomuto čtvrtému dávají přednost světší lidé. Klatba podle Husa nemůže být vyloučení z předchozích třech účastí, pokud nedojde k smrtelnému hříchu. Takže klatbu na člověka může za smrtelný hřích vyhlásit jenom Bůh. Klatba je menší a větší. Menší odděluje člověka od požívání svátostí. Větší pak odděluje od obecenství věřících. A tou postihli Husa a vyloučili ho na veškerém lidském životě. Ale Bůh nepropůjčil nikomu takovou moc, aby mohl spravedlivého člověka zbavit ctnosti a spravedlnosti. Kdyby si tohle věřící uvědomili, tak by zjistili, že do klatby je uvedeno mnoho duchovních i laiků, kteří se nedrží přikázání božích. A poznali by, že to klatby se dostávají i duchovní, kteří jiné nevinné uvádějí do klatby.⁵⁴ Dále Hus píše o sesazení, že to znamená pro nějaký zločin zakázat nějakou službu nebo nějakou výsadu. Jak už Hus psal o klatbě, tak je to i se sesazením. Aby papež nebo biskupové někoho spravedlivě sesadili, tak musí ho napřed sesadit Bůh. Je tedy problém v duchovních i světských knížatech kteří vedou rozmařilý život, takže dávají špatný příklad poddaným a pokud je napravují, tak je napravují pouze z lakomství. Nakonec se Hus vyjadřuje k interdiktu, jako k něčemu, co je zase jenom nástrojem církve, aby

⁵² HUS, Jan. *O církvi*. V Praze: Nakladatelství československé akademie věd, 1965. 167-169 s.

⁵³ HUS, Jan. *O církvi*. V Praze: Nakladatelství československé akademie věd, 1965. 181 s.

⁵⁴ HUS, Jan. *O církvi*. V Praze: Nakladatelství československé akademie věd, 1965. 199-206 s.

trpěl spravedlivý a slušný lid. Jak jinak říkat něčemu co zakáže konat bohoslužby, udílet svátosti a pohřbívat. Hus interdikt nevnímá jako něco, co vychází z Boží vůle, ale jako nástroj, jak umlčet lidi v neposlušnosti vůči vysokým představitelům církve. Jak může tedy papež nebo biskup převážně bez opory v Písmu vyhlásit interdikt kvůli jednomu. Bylo by podivné, kdyby pozemskému králi vypověděli službu všichni dobří služebníci kvůli jednomu služebníku, který se vzepřel. Hus vidí jako těžký hřích, když odejde dítě ze světa bez křtu. Spíše než zákazy, by se situace vyřešila odchodem pár představitelů z církve. Spis Hus zakončuje s tím, aby tedy doktoři dokázali, že jsou jeho články bludné, kacířské nebo pohoršlivé.⁵⁵

⁵⁵ HUS, Jan. *O církvi*. V Praze: Nakladatelství československé akademie věd, 1965. 207-223 s.

4 Husova kritika svatokupectví

Spis „O svatokupectví“ je nejrozšířenější českým spisem od mistra Jana Husa. Hus tento spis dopsal v listopadu roku 1412 a je jedním z posledních textů, které Hus napsal. Hus zde kritizuje církve a odpustky, jež nazývá krádeží. Hus tento spis sepsal především kvůli odpustkům kázaným v Praze roku 1412 a následné popravě třech mládenců, kteří se proti nim postavili. Hus napsal spis v českém jazyce se záměrem, dát lidem možnost a moc se o hlavních faktech spolehlivě informovat. Při psaní vycházel z knih *Sentencií* a dekretu Gratianova. Knížka je rozdělená do desíti kapitol, v nichž v první vykládá pojem kacířství, druhá podává tři hlavní druhy kacířství, třetí popisuje stručný historický vývoj kacířství a tyto tři kapitoly tvoří úvod ke knize. Ve čtvrté kapitole se zabývá, jak svatokupectví vidí papež, v páté jak biskupové, v šesté jak mniši, v sedmé faráři a nižší duchovenstvo a v osmé přichází na pohledy laiků. V deváté vysvětluje, že není potřeba svatokupectví jenom znát, ale i se mu vyhnout. V poslední desáté kapitole pak vysvětluje, jak by bylo možné svatokupectví omezit.⁵⁶

Na začátku knihy se Hus zaměřuje na pojem kacíř a kacířství, kde vzniklo a kdo ho používá. Píše zde velmi útočně na církve, že svatokupectví je kacířství a že zlí, kteří uznávají svatokupectví mají dobré za kacíře. Dle Husa je kacířství učení mylné, svatému Písmu odporové, neústupně bráněné. Tak vykládá církve kacířství, a především svatý Augustin. Kacířství vidí jako hřích smrtelný a má založení v srdci jako každý jiný smrtelný hřích tedy vražda, cizoložství, smilství, krádež, křivé svědectví a rouhání. Vysvětluje, že kacířem se stane člověk, který jedná proti Písmu, ale ani ten co zná Písmo a nečiní stejný skutek nemá právo druhého nazývat kacířem, jestli chce být nakonec požehnaný a dojít do nebe.⁵⁷

Na to navazuje dále, kde rozebírá kacířství. Onomu kacířství předcházejí tři kmeny: odstoupení, rouhání a svatokupectví. Odstoupení vidí jako odvrácení od božího zákona. Rouhání představuje boží očeřování. Rouhají se hlavně kněží se svým tvrzením, že jsou stvořitelé Kristova těla. Tohle jim podle nich dává pravomoc, že když budou chtít tak odpustí hříchy. Pokud se jim někdo znelíbí a budou chtít, tak ho pošlou do pekla. Podle Husa se rouhají také ti, kteří říkají, že papež nemůže lhát, a proto ho lidé mají ve všem poslouchat a on sám si může zvolit koho pošle do nebe a koho do pekla. Někteří dokonce vidí papeže jako boha pozemského, a to je podle Husa také rouhání. Třetí druh kacířství je svatokupectví, které je

⁵⁶ HUS, Jan. *O svatokupectví*. V Praze: Nákladem J. Otty, 1907. III-XXII s.

⁵⁷ HUS, Jan. *O svatokupectví*. V Praze: Nákladem J. Otty, 1907. 3-7 s.

směnění duchovní věci za neduchovní. Svatokupectví je kupování svaté věci a je vinen ten kdo svatou věc prodává, ale i ten který si chce koupit království nebeské. Hus kritizuje svatokupectví jako zlé svolení k výměně. Málo je kněží, kteří by nepraktikovali svatokupectví. Není to ovšem problém jen kněží, ale spousta biskupů také svatokupectví propadlo. Mezi knězi a biskupy tedy není rozdíl. Pouze ti, kteří jsou ve vyšších duchovních úřadech, tak jsou honosnějšími a většími svatokupci a tím i zároveň většími kacíři.⁵⁸

Dále se Hus zaměřuje na to, odkud svatokupectví vzniklo a kde vlastně vzalo a má zapuštěné kořeny. Toto kacířství je už ve Starém i v Novém zákoně. Balám, který za peníze pohanskému králi prorokoval. Bral si peníze jako ti, kteří dávají odpustky. Další byl Jezi sluha svatého proroka Elizea. Uzdravil Námána, knížete pohanského, od malomocenství. Elizeus si dary nechtěl vzít. Při odjezdu Námána, který odjížděl zdraví se za ním Jezi rozběhl a řekl mu, že ho posílá jeho pán, že právě přijeli dva mládenci z hory Efraim a jsou synové proroků. Vyzval ho, aby jim dal dva pytle stříbra a dva roucha. Tak mu je Balám dal. Jezi jakmile se vrátil zpět, tak se ho prorok Elizeus zeptal odkud přišel. Jezi odpověděl, že sluha nešel nikam. Elizeus mu na to řekl, že ví naprosto přesně kam šel, proč tam šel, že si vzal dva pytle stříbra a dva roucha a že stejně jako vzal dary za uzdravení, tak na něj přejde Námánové malomocenství. Po chvíli viděl Jezi první příznaky. A tady podle těchto úryvků jsou všichni, kteří přijmou peníze za zpověď, za křest, za svatý olej, za mši svatou, za pohřeb, za svěcení kostelů, oltářů, kalichů, ornátů nebo po kázání v hříchu podobném jako Jezi. Další byl král Jereboam. Kdokoliv mu dal dary, tak se stal knězem. Ten, kdo tak bere peníze a dělá biskupy a kněží, tak je následovník Jeroboama. Předposlední byl Jidáš, který prodal Krista za peníze. Někteří prodávají za peníze mši svatou, někteří kázání a někteří jiné věci posvátné, tak jsou horší než Jidáš zrádce, jenž prodal Krista. Protože nyní svatokupci prodávají již nesmrtelného Krista. Nakonec tu byl Šimon, který dal peníze apoštolům, aby mohl křtít lidi duchem svatým. Po tom, co uviděl moc apoštolů, kteří přiložili ruku na někoho a naplnili ho duchem svatým. Šimonovi dědicové jsou tedy ti, jež za dar přijetí ducha svatého dají peníze nebo jiné dary. Šimon, který z latiny vychází ze slova simonia, což znamená svatokupectví a z toho vychází slovo simoniaci znamenající svatokupce. Tedy Šimon chtěl penězi najít neprodejný dar.⁵⁹

Je třeba rozebrat i papeže a svatokupectví. Papež nemůže být kacířem, protože je pán všeho světa, může dělat a brát si co chce a taky je otec nejsvětější, který nemůže dělat hříchy. Dle Husova mínění papežové byli a jsou kacíři a můžou svatokupčit nebo jinak hřešit, protože

⁵⁸ HUS, Jan. *O svatokupectví*. V Praze: Nákladem J. Otty, 1907. 8-18 s.

⁵⁹ HUS, Jan. *O svatokupectví*. V Praze: Nákladem J. Otty, 1907. 19-28 s.

kdo říká něco jiného, tak by je postavil nad svatého Petra a jiné apoštoly. Papež není nejsvětější. Nejsvětější je jenom bůh. Papež může být svatokupec ze tří důvodů. Prvním je, že žádá o zboží pro zvelebení papežské důstojnosti. Druhým důvodem je, že vydává ustanovení pro zisk tělesný a proti božímu zákonu. Posledním důvodem je, že jmenuje biskupy a faráře kvůli penězům. Papež má sloužit církvi. Úřad papežský je jako apoštolský má kázat slovo boží, dělat posvátné věci a pilně se modlit za lid. Hus dále útočí na papežův interdikt, kdy se ptá, zda je dobré řešení papeže, aby se v kaplích, na farách a v kláštorech slovo boží nemohlo kázat. Papežův zákaz bere jako rozpor proti Kristovým ustanovením, kdy by se slovo boží mělo kázat. Svatokupectví nikdy nebude z církve svaté vypuzeno, dokud kněží budou zboží přijímat. Svatokupectví je směna duchovní věci za tělesnou, a to je špatná věc. Hus vidí problém v papeži, že to podporuje a přehlíží.⁶⁰

Nyní se Hus dívá na biskupy a to, jak se mohou stát svatokupci. Biskup může být svatokupcem při tom, jak se stane biskupem, potom jakmile je biskupem nebo když se vzdává úřadu biskupa. Potom co se stane biskupem, tak to je, když přijme úřad biskupa za účelem vlastního rychlého zisku, pro chválu světskou nebo rozkoš tělesnou. Na místo toho, aby byl biskupem pro chválu boží, zasloužení si blahoslavenství, pro spásu své duše a duše bližních. Hlavně by biskup měl být příkladem dobrým pro lidi a měl by je přivést k bohu slovem božím. Jakmile vstoupí do úřadu pro nějaké dary, službu nebo přízeň tělesnou, tak se ho už zmocnilo svatokupectví. V té době už směnil svůj úřad a pozici duší d'áblu. To je hřích. Má být biskupem pro lidi a kázat slovo boží. Ne pro dary. Pokud vstoupí do úřadu s jiným úmyslem než pro Krista, tak je zloděj a lotr. Druhým způsobem, jak se biskup stane svatokupcem je přímo v průběhu jeho úřadu, to lze trojím způsobem. První je, že opustí práci biskupskou a nebude jednat podle sv. Pavla. Tím, že bude hřešit a upisovat se d'áblu. Duši místo úřadu biskupa zaprodá d'áblu. Druhý způsob je, že hřeší svatokupectvím a to tím, že vezme chudším zboží a použije ho pro vlastní potřebu a své přátele. Desátky a oběti křesťanské dá rytířům, služebníkům nebo přátelům. V neposlední řadě může být biskup za svého úřadu svatokupcem přijme-li peníze a dary tělesné za svěcení kostelů, oltářů nebo žáků. Obzvláště když si peníze za tyto služby vynucuje a nutí lidi, aby mu za to zaplatili. Hus říká, že si biskup může vzít peníze za stravu, když tam tráví čas, ale ne za žehnání nebo svěcení. Dále by si biskupové neměli brát peníze za biřmování, protože je to akt příliš krátký. Biskupové se vymlouvají, že by neměli za co žít, kdyby si za svěcení nebrali peníze. Hus se domníval, že biskupové by se měli zamyslet, zda potřebují krmit panoše, pomocníky a jiné, kteří k biskupskému úřadu

⁶⁰ HUS, Jan. *O svatokupectví*. V Praze: Nákladem J. Otty, 1907. 29-45 s.

nepřísluší. Tedy svatokupectví biskupské spočívá ve špatném získávání a velkém utrácení. Otázka je, jestli chceme, aby biskupové žebrali? Chceme, aby biskupové měli pokrm a oděv vhodný pro konání jejich náležitostí. Pokud však mají majetky navíc, tak je potřeba je rozdat mezi chudé. Biskupové musí dle Husa vést skromnější život. Slušela by více Kristova chudoba, práce a pokora než veškerá honosná roucha. Za třetí může být biskup svatokupcem, když se vzdává úřadu, a to dvojím způsobem. Buď když opouští úřad a nechá si za to zaplatit dary a penězi nebo když předtím, než umře se nesmíří ze svých hříchů bohu.⁶¹

Dále Hus pozoroval chování mnichů a to jak, se mohou stát svatokupci. Opět jako u biskupů jimi můžou být, když vstupují, přebývají nebo vystupují z mnišského úřadu. Když vstupují, tak to nemůžou přijímat pro peníze, přízeň tělesnou nebo jinou příčinu neduchovní, protože se jedná o zlou věc. Prodávají zákon, který má být věci duchovní. V průběhu mnišského úřadu jsou v kostelech, které mají zisk od papeže nebo jiných pánů v podobě peněz a darů. Nechávací se najímat od starších mnichů za peníze do kostelů. Kážou zde boží slovo, ale sami ho neumí kázat správně a jakmile v kostele nejsou peníze ani zboží, tak ho opustí. Hrají si před papežem a dalšími lidmi, kteří jsou blízcí papeži na to, jací jsou chudí, jak se jim špatně žije v klášteře, aby jim nějaký kostel přisvojil. V hraní chudoby a žebrání pro zisky kostelů jsou svatokupci. Když dosáhnou svého, tak svými sluhy, jídlem, pitím, lžicemi, koflíky přesahují zemské pány a jízdě v kočárech a na koních přesahují zemské pány i rytíře. Králové, páni, knížata nemají tak dobré jídlo a pití jako oni. Světským se někdy pivnice vyprázdní, ale mnichům nikdy. Hus píše, že když byl žákem, tak chtěl být knězem kvůli tomu, aby měl dobré bydlení a roucho a byl lidem vzácný. Nyní už chápe Písmo a ví, že to byla špatná věc být knězem kvůli tomu.⁶²

Faráři a kaplani také hřeší svatokupectvím. Hřeší řečmi, ale i skutky, které lze shledat svatokupectvím. Faráři většinou vstupují na svůj post pro rozkoš světskou tedy pro zboží nebo rozkoš tělesnou. Jestli slouží pro dary, peníze, rozkoš tělesnou, tak už jsou svatokupectvím nakaženi. Dá-li peníze papeži nebo biskupovi, aby mohl sloužit, tak lze vidět šimonství. Je stejný jako Šimon, který dal peníze apoštolům, aby mohl křtít. Za druhé může být farář svatokupcem, pokud nutí lidi dávat peníze za křty, zpovědi, pohřby, boží tělo, svatý olej, oddávání manželů nebo sloužení mší. Nutí lidi platit místo toho, aby je nechali samotné se rozhodnout, zda chtějí přispět na kostel. Takto hřeší i kaplani. Olej svatý taky draze prodávají než kterýkoliv jiný olej a z důvodu, že je svatý. Neměli by vůbec brát peníze, když má někdo

⁶¹ HUS, Jan. *O svatokupectví*. V Praze: Nákladem J. Otty, 1907. 46-65 s.

⁶² HUS, Jan. *O svatokupectví*. V Praze: Nákladem J. Otty, 1907. 66-81 s.

přebytek peněz, tak by měl sám dát chudým a potřebným, jak bůh kázal. Kořen všech zlostí je lakomství. Kdo říká, že je zvyk za zpověď, křest, pohřeb, svátost a jiné věci posvátné dávat peníze, tak to není zvyk, ale jisté svatokupectví. Kdyby se každý na hřích zvykem vymlouval, tak by každý hřích byl zvykem. Mohlo by se říct, že smilství je zvyk, protože zvykem je smilnit. Věrní křesťané se vyvarují všech zvyků, které jsou proti zvykům jejich spasitele nebo jeho příkázání. Kristus řekl, abychom zadarmo dary boží dávali, byli dobře živi a dalo nám to lepší život po smrti. Někteří kněží využívají dary k tomu, aby je dávali svým přátelům a byl jim jejich rod zavázán. Dále kněží ještě jinými zvyky hřeší například, že krmí mnohé pochlebovače, aby je chválili, že jsou štedří. U kněžích je také známým zvykem, že mají mnoho lidí, které nepotřebují jako jsou střelci, komorníci a panoši. Kupují z dalšího zvyku věci nepotřebné jako jsou stříbrné mísy, koflíky, lžice nebo polštáře, honosná lůžka a jiné věci nepotřebné. Dalším zvykem je boření dobrých starých domů na úkor stavby nových nákladných domů. Posledním zvykem je, že chovají krásné koně a hezky je strojí, vlastní hodně loveckých psů a tím maří dary chudých. Kněží smilní, když mají ženy a dávají jim hezké sukně, kožichy, pláště, které jsou za desátky lidí ještě krásnější než malby a obrazy v kostelech. Někteří je nazývají sestrami a říkají, že nesmilní. Pokud lid ví, že tak kněz smilní, tak by mu neměl dávat desátky ani poslouchat jeho mše. Je to hřích a na takové by měla být uvalena klatba, aby nemohli sloužit mši svatou a lidé nebyli účastí jeho hříchu. Kdo se dopustí smilství, měl by být zbaven kněžství. Dále hřeší v měnění far, kdy si určí správce farář a pronajímá faru za peníze. V tom svatokupčí. Měli by radši být podle Husa dobrým Kristovým příkladem a jeho slovem, které má varovat před hříchy a spasit tento lid.⁶³

Když jsme se podívali na Husovo pojetí svatokupectví duchovenstva, tak je třeba se také podívat na svatokupectví světské. Největším hříchem je, když vezmou dary, peníze, koflíky, koně nebo jiné věci a dají je a podporují jimi biskupství, probošství, kanovníctví nebo farářství a tím zase vzniká a probíhá svatokupectví. To je první zvyk světských. Další zvykem světského svatokupectví je za nějakou službu nebo dar dát biskupství nebo jiné důstojnosti. Běžné také bývá po známosti jmenovat do nějakého výkonu funkce člověka, který se na to nehodí a není toho postu hoden. Posledním zvykem je, že svádějí kněze nebo jiné duchovní představitele s nimi na lovy, hrají spolu šachy nebo jiné věci dělají, které se nehodí k duchovním představitelům. Ze světských kruhů pak lze označit za svatokupce i otce s matkou, kteří chtějí svého syna uvést do duchovního úřadu a dají za to dary, slouží pánům i knížatům a kupují buly od papežů. Husovi se zdá, že většina lidí dává syny na školy jenom aby byli bohatí a ve světě

⁶³ HUS, Jan. *O svatokupectví*. V Praze: Nákladem J. Otty, 1907. 82-104 s.

velebení. Pokud se žák učí pro to, aby byl bohatý, tak to je lakomství, učí-li se pro chválu světskou, tak je pyšný a učí-li se pro tělesnou rozkoš, tak je chlípny. Pokud se učí pro spasení, studuje kněžství, tak je dobře živ a jeho učení bude dobré a kněžství svaté. Ze začátku byli biskupové mučedníci většinou za své přesvědčení. Byl to Kristus, jeho apoštolové i jiní svatí biskupové z historie. Dříve nebylo biskupy kde vzít, protože to znamenalo být chudý a většinou mučedníkem. Nyní biskupové žádají o zboží a dělají biskupy pro zboží. Mučednictví se už dneska nebojí, tak chce stále více lidí dělat biskupy. Klášterníci berou velké almužny, aby dávali chudým peníze, oblečení a stravu, ale nedávají. Faráři, aby chudé nakrmili ve špatné dny i jindy, ale nekrmí. V Písmu není nikde napsáno, aby lidé dávali duchovním velké almužny, ale stojí tam, aby duchovní mezi chudé dávali. Z důvodu, co bude po smrti, aby odplatu věčné radosti měli.⁶⁴

Hus byl přesvědčen o tom, že pokud se chtějí lidé svatokupectví vyhnout, musí vědět, že každý, kdo se nějak přičiňuje ke svatokupectví, tak hřeší a je zúčastněn ke svatokupectví. Člověk může být součástí svatokupectví přimlouváním nebo jinou příčinou jako je půjčováním peněz, písmem, poselstvím nebo jinými zvyky. Dalším nástrojem, jak se přičinit k svatokupectví je bránění svatokupectví. Světští i duchovní se zastávají například papeže, že nemůže svatokupčit, protože je nejsvětější osoba. Chudí hloupí kněží, chudí laikové, ale i ženy mluví více pravdy ohledně svatokupectví než doktorové svatého Písma, neboť pravdu obcházejí a nesmějí pravdu mluvit. Obavy ze tří věcí: ze ztráty chvály a přízně lidské, ztráty zboží a ztráty povolání odstrkují lidi od pravdy Ježíše Krista. Další, jak lze jako člověk svatokupčit je, když dá člověk typ tomu, kdo chce kupovat nebo tomu který prodává ve svatokupectví. Poté mají vinu všichni, co se zapojí do takového svatokupectví. Ať to jsou králové, knížata, biskupové nebo jiní páni a měli by svatokupčení spíše zamezovati. Hřeší ti, kteří mají moc to zastavit a nečiní tak. V neposlední řadě hřeší svatokupectvím ti, kteří jsou zúčastnění svatokupectví, ale nic s tím nedělají a mlčí. Mohli by člověka od tohoto hříchu odradit nebo zamezit tomu. Tento hřích je zvláště na knížatech a mistrech. Takže kdokoliv, kdo se přičiňuje ke svatokupectví jakýmkoliv způsobem, tak je kacír. Boží lid by o tomto hříchu svatokupectví neměl mlčet a neměl by se, jakkoliv přičiňovat tomuto hříchu.⁶⁵

Nakonec je třeba se podívat na to, jak se lze z tohoto hříchu svatokupectví dostat. Není jednodušší řešení než aby biskupové a faráři byli voleni z boží vůle, tak jak se volili apoštolové ze zjevení. Svatý Jeroným řekl, že musí být k ustanovení kněze přítomnost lidu. Pouze lid může

⁶⁴ HUS, Jan. *O svatokupectví*. V Praze: Nákladem J. Otty, 1907. 105-116 s.

⁶⁵ HUS, Jan. *O svatokupectví*. V Praze: Nákladem J. Otty, 1907. 117-130 s.

rozhodnout a vidět, zda je volený kněz doopravdy hoden svého úřadu a je nejsvětější, nejstatečnější, nejučenější a ve ctnosti nejповyšnější. Ten má být zvolen lidem v kněžství. Dále Hus útočí na volení biskupů, kteří jsou voleni kanovníky a volí je oni sami ze svého středu ze své kapituly. Biskup by měl být jako apoštol. Měl by být plný ducha svatého a vynikat životem svatým, uměním i učením. Rozhodně by neměl být pyšný, lakomí ani hřešit tělesně. Volen by měl být dvěma způsoby. První je, že být zvolen přirozeně tím, že ho lidé znají, že je člověk, který má ctnosti a milost boží. Druhá možná volba je přiklonění k lepší straně při volbě. Jakmile jsou kandidáti, tak zvolit toho, který je podle boha spravedlivější a lepší ke spasení. Člověk by se měl rozhodovat podle boha. Hus píše, že když na něj byla uvalena klatba, tak mu někteří říkali, ať káže slovo boží a druzí radili, aby nekázal. Všichni mu radili sice s dobrým úmyslem, ale z ničeho si nebyl jistý, co je správné s vůli boží. Proto se raději modlil, četl Písmo a čekal na vdechnutí ducha svatého. Chyba na volbě je ještě, že jsou papež, biskupové a jiní klerici voleni podle přesvědčení lidského, a ne podle zákona božího. Zvolených, kteří by měli základ v zákoně božím je málo. Papež nezná, kdo je jaký, ale dá podle peněz stejně jako král nebo knížata. Kanovníci volí pro dary nebo užitek nikoliv pro chválu boží. Díky tomuto je neřád v křesťanství, mnoho lumpů mezi duchovními a křesťanství je plné zlosti. Proti této zlosti v křesťanství by mohli být tři pomoci. První by byla, že by Bůh dal papeže, který by veškerá tato svatokupectví zrušil. Ovšem podle Husa, kdyby se nyní takový papež zjevil, tak by mu nedali moc dlouhý život jeho pomocníci. Druhá pomoc by mohla být, aby světší páni nedopustili svatokupectví a nebyli by voleni do vysokých funkcí klerici, kteří jsou nepoctiví. Ovšem páni dbají na to, aby více zbohatli, než aby bohu věrně prospěli. Třetí pomoc je nejreálnější. Je potřeba aby lidi od lidí, kteří svatokupčí a jsou špatní jim nedali příležitost svatokupčit a nesvatokupčili s nimi. Dále se Hus zaměřuje na krále, protože král je služebník boha, který z boží vůle vládne svému království a má ho spravovat v pravdě a ve spravedlnosti. Kněží jsou součástí království, tak by je měl spravovat úplně stejně. Všichni by měli být poddáni králi jakožto nejvyššímu podle buly sv. Petra, protože král i jiní páni jsou od boha posláni. Ale stejně by měl král odsuzovat svatokupce, tak jak Ježíš odsoudil v Jeruzalémě trhovce z chrámu. V naší zemi máme povstat proti kněžím, kteří se nechutně obohacují na chudých lidech. Hřích skupiny nemá být mnohými zatracovaný a má být potrestán. Král má možnost, jestli římský císař jmenuje nevhodného člověka jako biskupa nebo do jiné duchovní pozice v království, tak ho nepřijmout a jiného ustavit. Je k nepochopení proč král, když bojuje s biskupy, kteří něco provedou proti králi nebojuje s biskupy, kteří svatokupčí nebo dělají jiný hřích proti bohu. Je v králově moci čest boží chránit více než svou. Kdyby králové, knížata, páni, kteří jsou vychováni v božím zákoně nenechávali kněží svatokupčit a sami se do toho

nepřičiňovali, tak by jim bůh dal pokoj v zemi, chválu, zboží a království nebeské. Svatokupci jsou ale sami sobě soudci a pouze oni mají moc, že koho chtějí a nelíbí se jim, tak toho soudí, předvedou falešné svědky a poté je zavírají, mučí a mnohdy pálí. Soudce by neměl křivdit a má mít dobré svědomí, poznání pravdy a čistou duši, pokud to soudce má, tak může soudit. Takže cesta, která vede ke spasení je přes pravdu, rozum a život věčný, kterým budou žít všichni vyvolení. K tomuto chtěl Hus lidi dotáhnout a sám touto cestou jít.⁶⁶

Mistr Jan Hus knížky ukončuje s tím, proč tyto knihy napsal. Nenapsal je, aby obdržel chválu, milost, užitek tělesný od kněží, kteří jdou špatnou cestou, ale ani od světských. Žádá od boha odplatu a spasení. Je lepší pro pravdu umřít než pro pochlebování rychlejší odměnu vzít. Tak jak řekl svatý Pavel, že kdyby se lidem líbil, tak by božím sluhou nebyl.⁶⁷

⁶⁶ HUS, Jan. *O svatokupectví*. V Praze: Nákladem J. Otty, 1907. 131-154 s.

⁶⁷ HUS, Jan. *O svatokupectví*. V Praze: Nákladem J. Otty, 1907. 155 s.

5 Vybrané náboženské názorové shody mistra Jana Husa a Petra Chelčického

V následující kapitole se práce zaměří na Petra Chelčického a jeho názorovou náboženskou shodu s Janem Husem. Mnohdy tím, že Hus čerpal z Viklefa půjde spíše o shodu s Viklesem. Petr Chelčický byl jedním z hlavních představitelů české reformace. Ačkoliv neměl vysokoškolské vzdělání a byl podle všeho jenom prostý sedlák, tak díky svému strýčkovi Hostislavovi, který působil jako farář v Krumlově a založil tam knihovnu, tak přišel ke vzdělání. Kdy ovládal latinu a sám se vzdělával. Ke shodě právě s Husem došel Chelčický hlavně díky tomu, že se i osobně znali a setkali, takže Hus na něj měl vliv. K setkání údajně došlo v Jižních Čechách po Husově opuštění Prahy.⁶⁸ Stal se jednou z klíčových postav při založení Jednoty českobratrské. Ačkoliv byla založená po jeho smrti, tak se nesla v jeho myšlenkách a postojích. Dále se už zaměřím pouze na Chelčického knihu *Sít' víry*, což je jeho nejrozsáhlejší a stylisticky nejlépe napsaná kniha. Odtud budu vybírat pouze myšlenky, které jsou názorově stejné jako Husovi.

V prvotní řadě můžeme vidět shodu Husových a Chelčického názorů především v pojetí víry. Chelčický píše: „*Protož toť chce, aby věřeno bylo, což v zákoně svém skrze apoštoly své za víru ostavil a co první písma za víru o Bohu neb o jiné pravdě za víru věřícím v Krista ukázati mohou; toť jest víra Boží a křesťanská. Protož doptání na víru jest v zákoně Božím ostaveno, a což on za víru ostavil, to chce, aby věřeno bylo, a což nám ten zákon za víru neukazuje, abychom nevěřili.*“⁶⁹ Tohle samé uváděl Hus ve svých spisech. Hlavní podstatou víry člověka je Písmo, a to co je v něm psáno. To, co není uvedeno v Písmu a někdo z duchovenstva to káže, tak by si měl každý člověk přebrat sám podle sebe a určit sám, jestli je to pravda nebo blud. Na to lze navázat zde: „*Neboť papež chce, aby věřili jemu, jeho listům a zákonům jeho více než zákonům Božím. Neboť píše v svých listech zemím a krajinám, posílaje jim v listech za peníze všech hříchů odpuštění a muk zbavení; a kdož by v tom nevěřil a on jeho dosáhl, upálil by ho.*“⁷⁰ Rovněž tuto myšlenku Chelčického ztotožňuji právě s Husem. Hus rovněž uváděl, jak si papež vydává zákony nebo buly, které jsou mnohdy lživé a chce, aby tomu křesťanský lid bezmezně důvěřoval. Jak se papež prodává za peníze a odpouští tomu kdo zaplatí všechny hříchy. Jak Hus uváděl, ale ve svých spisech, tak duchovenstvo může odpouštět co chce, ale podstatou je, jestli je ten člověk, kterému je odpouštěno roven prvotně před Bohem a odpustil mu právě Bůh.

⁶⁸ CHELČICKÝ, Petr, Radim Neumann FOUSTKA a František ŠIMEK. *Sít' víry*. Praha: Orbis, 1950, 316 s.

⁶⁹ CHELČICKÝ, Petr, Radim Neumann FOUSTKA a František ŠIMEK. *Sít' víry*. Praha: Orbis, 1950, 32 s.

⁷⁰ CHELČICKÝ, Petr, Radim Neumann FOUSTKA a František ŠIMEK. *Sít' víry*. Praha: Orbis, 1950, 33 s.

O tom, když člověk nevěří v papeže a je nakonec upálen, tak je příkladem právě Hus, který kázal myšlení, které se církvi nelíbilo, a nakonec byl upálen na hranici.

Další shodu mezi Chelčickým a Husem můžeme vidět v jejich pohledu na papeže. Chelčický píše o papeži jako o někom kdo se nehodí služebnosti apoštolské. Přijímá císařské statky a světskou slávu, s tím že chce, aby všichni se mu klaněli jako Bohu. Z toho vyplývá, že papež přijal moc skrze císaře a je příliš pyšný a kterýkoliv kněz by chtěl ohrozit jeho úřad a pyšnou stolicí, tak ho může zbavit úřadu kněžského. Další zvláštnost vidí Chelčický v tom, že papež ve svém kněžství bohatém a pyšném si osvojil moc božskou, aby hříchy odpouštěl, ale pouze Bůh má tuto moc a Kristus, který za hříchy lidské umřel.⁷¹ Toto také tvrdil Hus, kdy vyzýval lid, aby neposlouchal papeže, který přijímá pozemské statky a vládne jen pro slávu. Podle Husa měl být papež služebníkem boha a nemůže odpustit nikomu hříchy, pokud mu je napřed neodpustí Bůh. A tím se dostáváme k tomu bodu, že pouze Bůh a Kristus mají možnost odpustit hříchy, nikoliv nikdo pozemský, pokud viník není vyrovnaný a neodpustil mu prvně Bůh.

Chelčický dále píše: „*Ty všechny věci, o nichž tuto od počátku jednáme, byly pověděny proto, aby bylo známo, v jaké čistotě a nevinnosti byla řízena církev Kristova prvotně skrze apoštoly podle správy evangelia Kristova.*“⁷² A poté navazuje: „*A po těch letech vmíšeno jest do té církve dvoje panování pohanské, dva páni velicí jsou vmíšeni mezi ně: pán světský, císař, a pán duchovní, kněz veliký, papež; a ti dva páni panují nad vírou i nade vším lidem podle zařízení satanova odporově proti Kristovi. A ti dva páni svými odporovostmi pohanskými tu církev porušili, její panenský stav a čistotu, zprznivše ji tím jedem, kterým otrávena jest ta církev.*“⁷³ A opět můžeme vidět, že pro tyto pasáže mu byl předlohou Hus, který taky vysvětloval, jak to bylo s církví kdysi a jak byla čistá. Neměl rád vměšování jak panovníka, tak papeže, kterého nazval antikristem dokonce. Ohledně slova satan, tak to jsme se taky mohli dočíst nesčetněkrát u Husa, když popisoval nějaké chování v rozporu s Písmem. Co se týče samotného papeže, tak hus také zpochybňoval, kde se první papež vzal a k čemu vlastně je třeba, když stačí jako hlava církve Bůh a není třeba jiné hlavy církve.

⁷¹ CHELČICKÝ, Petr, Radim Neumann FOUSTKA a František ŠIMEK. *Sít' víry*. Praha: Orbis, 1950, 58-62 s.

⁷² CHELČICKÝ, Petr, Radim Neumann FOUSTKA a František ŠIMEK. *Sít' víry*. Praha: Orbis, 1950, 114 s.

⁷³ CHELČICKÝ, Petr, Radim Neumann FOUSTKA a František ŠIMEK. *Sít' víry*. Praha: Orbis, 1950, 114-115 s.

6 Využití tématu ve výuce občanské výchovy a společenských věd

V poslední kapitole se práce zaměří na využití tohoto tématu ve výuce občanské výchovy na základních školách a společenských věd na gymnáziích.

V současné době se na základních školách v rámci občanské výuky život, dílo i odkaz mistra Jana Husa nevyučuje. Zmínku o husitství nalezneme v rámcovém vzdělávacím programu na druhém stupni základních škol v hodinách dějepisu⁷⁴ při výuce středověku v Evropě. Blíže se neučí o Husovi jako mysliteli. Ve zkratce se specifikuje jeho život v rámci dějepisu jako příčina husitství v českých zemích.

O občanské výchově a jejím učebním plánu máme v rámcovém vzdělávacím programu zmínky v kapitole výchova k občanství, ale o Husovi nebo husitství tam není ani poznatek. Tady vidíme, že se na základních školách v oblasti občanské výchovy Jan Hus a husitství vůbec nevyučuje a podle rámcového vzdělávacího programu by ho bylo tam do nějakého tématu těžké i zařadit. Dal by se umístit okrajově například do hodin náboženství, kde lze rozebrat jeho bezmeznou náboženskou víru, vytrvalost a odhodlání, které si zachoval i na sklonku svého života.

Na gymnáziích se vyučuje v hodinách dějepisu⁷⁵ a to v období středověku v Evropě. Nahlíží se tam na pojem husitství a kacířství. V kacířství se určitě také dá téma mistra Jana Husa řešit a probrat.

V rámci výuky společenských věd není přímo mistr Jan Hus nebo husitství probíráno, ale já osobně bych ho učil a zařadil například v rámci tématu filozofie. Zde by mohl zaznít v učivu filozofie v dějinách nebo víry v lidském životě.

Když tedy shrneme výuku o Janu Husovi v hodinách předmětů našeho oboru na základních školách a gymnáziích, tak vidíme, že v rámci vzdělávacího programu tam toto téma ani nezazní. Je to škoda, protože Jan Hus, jak jsem v práci na začátku uvedl v úvodu byl jednou z předních osobností českých dějin. Každý o něm ví, každý ho zná, ale ve výuce se učí pouze okrajově v rámci hodin dějepisu.

Do našeho oboru by se dal využít v rámci hodin náboženství. V rámci křesťanství by se dal dále rozebírat. Ať už by šlo o Husa samotného jako jedince, tak třeba pochopení fungování

⁷⁴ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2017, s. 54-55 [cit. 2020-05-05]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/43792/>

⁷⁵ *Rámcový vzdělávací program pro gymnázia: RVP G* [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007, s. 39-42 [cit. 2020-05-05]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/file/159>

středověké křesťanské víry a oddanosti bohu. Ve středověku v evropských zemích víra v boha, a především křesťanství znamenala opravdu hodně a patřila ke každodennímu životu obyčejných lidí. Když vystoupil v té době třeba Hus nebo Viklef se svými názory, které třeba byly opodstatněné a poukazovaly na špatnosti nebo možnost reformy v křesťanství, tak byli odsouzeni za kacíře a potrestáni. Viklef tedy ne. Ten umřel běžnou smrtí i když jeho učení bylo odsouzeno Oxfordskou univerzitou, později i Kostnickým církevním koncilem a prohlášeno za bludy. Jak tehdy církev zacházela s někým, kdo podkopával její autoritu nebo svrchovanost, tak v této práci vidíme především v odsouzení Jana Husa, ale i v odsouzení Jeronýma Pražského.

Určitě by se dala využít i Husova morálka a loajálnost k výuce. Hus by měl být brán jako vzor pro to, že by si člověk měl stát za svými názory a pokud jim doopravdy věří, tak je za žádnou cenu neodvolat. Co se týče učení, tak i jeho životní příběh, kdy z chudého chlapce vyrůstajícího na vesnici se stala možná jedna z nejvzdělanějších osobností jeho doby. Dotáhl to až na pozici, která znamenala prestiž v akademickém světě, tedy na rektora univerzity Karlovy.

V rámci aktivizačních prvků do výuky, by se dalo v hodinách náboženství na téma Jan Hus vysvětlit i téma odpustků. Dala by se vymyslet jednoduchá hra, aby si děti uvědomily, co odpustky znamenaly a pochopily, proč proti odpustkům Hus tehdy bojoval. O co všechno by mohli lidé v té době přijít, aby se jim dostalo církevního odpuštění, které v té době hodně znamenalo. Hru bych si představoval například tak, že by děti měly na kartičkách sepsán jednotlivý majetek. O kartičky by v rámci odpustků postupně přicházely a uvědomily si, že jim na konci hry nezůstal skoro žádný majetek.

Pokud tedy vše shrneme, tak je Hus jako takový ve výuce docela opomíjená osobnost českých dějin a dal by se tam více zakomponovat v rámci témat ke kterým jsem došel. Je určitě škoda, že mučedník, který by měl být vzorem českého vzdoru a odhodlání je docela opomíjen. Právě Hus byl faktorem toho, že probudil český národ a rozpoutal nepokoje, které vyvrcholily až do husitských válek. České země díky Husovi na sebe opět ve světě upozornily jako mnohokrát v historii a prokázaly, že i malý národ dovede ovlivnit celoevropské možná i světové smýšlení.

Závěr

V dnešní době můžeme Husův život vidět jako život asi nejslavnějšího českého mučedníka, který si stál za svými názory až do poslední chvíle. Viděl v církvi nespravedlnost a nepravost. Řídil se božími příkázáními, ale nežil zrovna v poklidné době z hlediska tehdejšího náboženského fanatismu. Mistr Jan Hus byl velice vzdělaný člověk, na svoji dobu až příliš moudrý a upřímný, jehož upřímnost ho dovedla až na hranici upálení. Jeho pravda a postoj, za kterými si stál, ho stála nakonec život. V dnešní době bychom nenašli mnoho lidí, kteří by podobně vytrvale dokázali hájit své názory. Snad i v zoufalém činu studenta Jana Palacha v době sovětské okupace byl cítit Husův odkaz a chuť vzdorovat až do úplného a tragického konce.

Historik Petr Čornej staví husitskou dobu jako jedno z nejslavnějších českých období. Je to doba, která ve srovnání s ostatními evropskými reformacemi předběhla čas o sto let. Vidí to jako období, které právě nastartovali Jan Hus a Jakoubek ze Stříbra. Poukazuje na to, že ve svém smyslu, který zamýšleli měla napravit církevní řád bez násilí, ale jakmile se toho chytla šlechta, která disponovala vojenskými prostředky, tak se to převrátilo ve vojenský konflikt. Církev podle Čorneje moc dobře viděla porušování stěžejních církevních principů, ale chtěla si to vyřešit sama pomocí koncilů. Hus a jeho následovníci tento koncept narušovali, tak proto vznikl onen spor.⁷⁶

Otázkou zůstává, kdyby se Viklef dožil vyššího věku a nezemřel v roce 1384 přirozenou smrtí, jestli by byl souzený za kacířství dříve než Hus a proběhl by nějaký soud na obhajobu jeho názorů. Jestli by samotného Husa to nedovedlo k tomu, aby přehodnotil své názory.

Hus, pokud něčemu věřil a dávalo mu to smysl, tak neustoupil. To také můžeme pochopit z citátu, který krátce před svou smrtí napsal: „*I kdyby mi to namlouval celý svět, já bych to s jednou mi danou schopností rozumového úsudku nemohl říci, aniž bych se zpronevěřil svému svědomí.*“⁷⁷

⁷⁶ PETR, Čornej. *Téma: Husitství předběhlo dobu o sto let.* 2020, **2020**(15), 34 s.

⁷⁷ ŠMAHEL, František. *Jan Hus: život a dílo.* Praha: Argo, 2013, 218 s.

Prameny a literatura

BARTOŠ, František Michálek. *Čechy v době Husově 1378-1415*. Praha: Jan Laichter, 1947. 515 s.

ČAPKA, František. *Dějiny země Koruny české v datech*. Praha: Libri, 1998. 683 s. ISBN 80-859-8351-6.

ČORNEJ, Petr. *Velké dějiny země Koruny české: Svazek V. 1402-1437*. Praha: Paseka, 2000, 788 s. ISBN 80-718-5296-1.

HUS, Jan a Josef HRABÁK, MOLNÁR, Amadeo a František Mrázek DOBIÁŠ, ed. *O církvi*. Přeložil Amadeo MOLNÁR, přeložil František Mrázek DOBIÁŠ. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1965. 311 s.

HUS, Jan. *O svatokupectví*. V Praze: Nákladem J. Otty, 1907. 186 s.

CHELČICKÝ, Petr, Radim Neumann FOUSTKA a František ŠIMEK. *Sít' víry*. Praha: Orbis, 1950, 323 s.

KADLEC, Jaroslav. *Přehled českých církevních dějin*. Praha: Zvon, 1991. 332 s. ISBN 80-711-3004-4.

KEJŘ, Jiří. *Jan Hus známý i neznámý: (resumé knihy, která nebude napsána)*. Praha: Karolinum, 2009, 137 s. ISBN 978-80-246-1643-8.

PETR, Čornej. *Téma: Husitství předběhlo dobu o sto let*. 2020, **2020**(15).

POLC, Jaroslav V. *Svatý Jan Nepomucký*. 2. vyd., (Ve Zvonu 1.). Praha: Zvon, 1993. 449 s. ISBN 80-711-3071-0.

SEDLÁK, Jan. *M. Jan Hus*. V Praze: nákladem Dědictví sv. Prokopa, 1915, XIII, 378 s.

SUCHÁNEK, Drahomír a Václav DRŠKA. *Církevní dějiny*. Praha: Grada, 2013. 427 s. ISBN 978-80-247-3719-5.

ŠMAHEL, František. *Jan Hus: život a dílo*. Praha: Argo, 2013, 312 s., [16] s. obr. příl. Ecce homo, sv. 19. ISBN 978-80-257-0875-0.

ŠMAHEL, František. *Odkazy pokrokových osobností naší minulosti: Jeroným Pražský*. 1. Praha: Svobodné slovo, 1996, 240 s.

Internetové zdroje

Česká televize: *Největší Čech* [online]. [cit. 2019-05-07]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1166142508-nejvetsi-cech/11434-vysledky/>

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2017, s. 166 [cit. 2020-05-05]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/43792/>

Rámcový vzdělávací program pro gymnázia: RVP G [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007, s. 104 [cit. 2020-05-05]. ISBN 978-80-87000-11-3. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/file/159>

Anotace

Jméno a příjmení:	Ondřej Stach
Katedra:	Společenských věd
Vedoucí práce:	PhDr. Petr Zima, Ph.D.
Rok obhajoby:	2020

Název práce:	Husova kritika církve a svatokupectví
Název v angličtině:	Hus's opinions about of Church
Anotace práce:	Bakalářská práce je o Janu Husovi. Pojímá historický nástin doby a jeho život. Dále pojednává o dvou Husových spisech - „O Církví“ a „O Svatokupectví“. Zabývá se, jak názory Jana Husa ovlivnily smýšlení jeho následníka Petra Chelčického a závěr práce je věnovaný využití tématu ve výuce.
Klíčová slova:	Náboženství, víra, kacířství, církev
Anotace v angličtině:	The bachelor's thesis takes historical approach to the period and life of Jan Hus. Deals with two of his literary works – „O Církví“ and „O Svatokupectví“. Analyzes how Jan Hus's opinions affected mentality of thinking of his successor Petr Chelcicky and examines the usage of the topic as a part of teaching.
Klíčová slova v angličtině:	Religion, denomination, heresy, church
Přílohy vázané k práci:	Žádné
Rozsah práce:	38
Jazyk práce:	Český jazyk